

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן

- 2.....פתיחה לעיבור השנה.....
- 2.....א. אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה.....
- ב. אין מעברין את השנה אלא אם כן ירצה נשיא ... ושהה לבוא ועיברו את השנה על מנת שירצה ... ואמר רוצה אני נמצאת שנה מעוברת.....4
- ג. אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה צריכה מפני הדרכים ומפני הגשרים ומפני תנורי פסחים ומפני גליות ישראל שנעקרו ממקומן ועדיין לא הגיעו.....5
- ד. אבל לא מפני השלג ולא מפני הצינה ולא מפני גליות ישראל שלא עקרו ממקומן.....6
- ה. אין מעברין את השנה לא מפני הגדיים ולא מפני הטלאים ולא מפני הגוזלות שלא פירחו אבל עושין אותן סעד לשנה.....7
- ו. כיצד ... מהודעין אנהנא לכון דגזלייא רכיכין ואימריא דערקין וזימנא דאביבא לא מטא ושפרת מילתא באנפאי ואוסיפית על שתא דא תלתין יומין.....8
- ז. כמה עיבור השנה ... רצו חדש רצו שלשים יום.....8
- ח. על שלשה דברים מעברין את השנה על האביב ועל פירות האילן ועל התקופה על שנים מהן מעברין ועל אחד מהן אין מעברין ובזמן שאביב אחד מהן הכל שמחין.....9
- ט. על שלשה ארצות מעברין את השנה יהודה ועבר הירדן והגליל על שתים מהן מעברין ועל אחת מהן אין מעברין ובזמן שיהודה אחת מהן הכל שמחין שאין עומר בא אלא מיהודה.....10
- י. אין מעברין את השנים אלא ביהודה ואם עיברה בגליל מעוברת ... לשכנו תדרשו ובאת שמה כל דרישה שאתה דורש לא יהיו אלא בשכנו של מקום.....11
- יא. אין מעברין את השנה אלא ביום ואם עיברה בלילה אינה מעוברת.....12
- יב. ואין מקדשין את החדש אלא ביום ואם קידשוהו בלילה אינו מקודש.....12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

דף יא.

פתיחה לעיבור השנה

שנה מעוברת¹ היא שנה שמוסיפין בה חדש ונקראת שנה מעוברת שדומה לאשה מעוברת שנוסף בה הולד גם כאן נוסף בה חדש. ואם הוסיפו יותר מחדש² כגון ל"א יום או פחות מחדש כגון כ"ח יום אינה מעוברת,

ואין מוסיפין לעולם אלא אדר³, ועושין אותה שנה שני אדרין אדר ראשון ואדר שני, ואם עיברו חדש אחר אינו מעובר⁴.

ומפני מה מוסיפין חדש זה מפני זמן האביב כדי שיהא הפסח באותו זמן שנאמר שמור את חדש האביב שיהיה חדש זה בזמן האביב, ולולא הוספת החדש הזה היה הפסח בא פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים. שהרי כל שנה נשאר משנת החמה י" ימים כ"א שעות ור"ד חלקים, ואם לא נעבר א"כ כל שנה מתרחקת יותר עוד י" כ"א ר"ד, ובישול הפירות תלוי בחמה, וא"כ במשך השנים יבא פעם באמצע הקיץ, או החורף, או בסופו.

א. אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה

אין מעברין את⁵ השנה אלא במזומנין לה, כדי שיעיינו בינן לבין עצמן בדיני עיבור השנה קודם שיבואו ולא יטעו או ישגו⁶.

¹ רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ד הלכה א

² ירו' סנהדרין פ"א ה"ב ותו"כ אמור פ"ט

³ דילפי' מכילתא דרשב"י ס"פ בא והביאו רבנו בסה"מ מ"ע קנ"ג מדכתיב ושמרת את החקקה הזאת למועדה מימים ימימה מלמד שאין מעברין את השנה אלא בפרק הסמוך למועד ובירושלמי מגילה פ"א ה"ה יש מחלוקת אם אדר הראשון הוא התוספת או אדר השני הוא התוספת ודעת התוס' ר"ה יט: ד"ה אדר דק"ל דאדר הראשון הוא התוספת

⁴ כמבואר להלן יב.

⁵ רמב"ם שם הלכה ט

⁶ המפרש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כיצד בערב דהיינו ביום שלפני היום שרוצים לישב⁷, יאמר ראש בית דין הגדול והוא הנשיא⁸, לפלוני ופלונני מן הסנהדרין גדולה⁹, עד שבעה¹⁰, והנשיא מכלל הז', היו מזומנין למקום פלוני¹¹, שנחשב ונראה ונדע אם שנה זו צריכה עיבור או אינה צריכה.

י"א¹² שהנשיא עצמו צריך להזמיןם אלא שאין מזמין בפני כולם כדי שלא יתביישו האחרים אלא מזמין כל א' וא' בפ"ע. וי"א¹³ שא"צ להזמיןם בעצמו אלא אומר לשלוחו שיזמין לו ז'. וי"א¹⁴ שיאמר להם שיעלו ז' לעליה, ומי שנסמך תחלה הוא יעלה תחלה¹⁵, והז' הראשונים שיעלו הם המעברים, ומי שעלה אחריהם הוא עולה שלא ברשות, והנשיא מכלל הז'.

⁷ תה"ד סי' רכ"א

⁸ רמב"ם שם הלכה יב

⁹ ומש"כ רבנו בפ"ד מממרים ה"ב שהוקן ממרא נחלק עם החכמים בעיבור השנה אם מעברים כל השנה או עד הפורים חייב ואף על גב דוקן ממרא אין חייב עד שיוורה לעשות כנ"ל שם ה"ג ואיך יכול לעבר השנה הרי צריך סנהדרי גדולה לזה והוא חולק על סנהדרי גדולה י"ל דע"ז גופא ג"כ נחלק על החכמים ואמר שאפשר לעבר בכל ב"ד. חזו"א סנהדרין סי' כ"ג סק"ג וע"ש עוד תי

¹⁰ רמ"ה כאן ועיין מרגליות הים שהביא דלק' ע' ע"ב ד"ה ת"ר אין עולין בעיבור החודש פחות מעשרה בני אדם כו' ובירושלמי הכא ה"ב שמואל אמר אין קידוש החודש פחות מעשרה חברים וכ"ה במגילה פ"ד ה"ד, וראה בשמו"ר פט"ו כ עיבור השנה בעשרה זקנים, כשהיו רבותינו נכנסים לעבר את השנה נכנסים עשרה זקנים בקיאים לביהמ"ד ואב בית דין עמהם ונועלין את הדלתות ונו"ג בדבר כל הלילה, בחצי הלילה אומרים לאב ב"ד מבקשים אנו לעבר את השנה שתהא השנה י"ג חודש, גוזר אתה עמנו, והוא אומר להם מה שדעתכם אף אני עמכם, באותה שעה יצא אור מביהמ"ד ובא לפניהם והיו יודעים שנתרצה להם האלהים שנאמר זרח בחושך אור לישרים, מה שהן גוזרין הקדוש ברוך הוא מסכים עמהם שנאמר אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי, ישתבח שמו של הקדוש ברוך הוא שהבריות גוזרין והוא מסכים שנאמר צדיק מושל ביראת אלהים, ומנין להתועד בעשרה זקנים שנאמר החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר, וכן בימי שלמה כשהיה שלמה מעבר את השנה היה מכניס שבעה זקנים לפניו שנאמר חכם עצל בעיניו משבעה משיבי מעם, מהו חכם עצל בעיניו שהיה שלמה תופס פיו שלא לדבר בפני מי שגדול ממנו כו', והיו שם שלמה ונתן הנביא וגד החווה הרי עשרה ע"כ בשמו"ר, וכמה הלכתא רבנותא איכא למשמע מנה, שרק שבעה הם שדנו אם לעבר וגדולי הדור היו תופסים פיהם וחיכו להחלטת השבעה ואז שאלו להאב ב"ד אם אינו מתנגד לדעתם, ויתכן שגם רבן גמליאל בזמנו צירף למנין העשרה את האב"ד ואת חכם הועד ועמו בתור נשיא היו יחד עשרה, במשנה לא הוזכרו רק המשתתפים בדיון בעוד אשר השלשה הנוספים הם רק הממלאים למנין עדה כמו לכל דבר שבקדושה, ואישור האב בית דין היה צריך כבכל הלכה שהוכרעה, ובפדר"א פ"ח רא"א בעשרה מעברין שנאמר אלהים נצב בעדת אל, ואם נתמעטו מביאין ספר תורה ופורשין אותה לפניהם ונעשין כמין גורן עגולה.

¹¹ ודרבם הי' להעלותם לעליה המיוחדת לשיבת ב"ד. כמש"כ רש"י ומאירי ורמ"ה וכמשמע בגמ'

¹² עה"ש מהשטון הרמב"ם וכ"מ ברבנו יונה וחי' הר"ן ומה שהקשה א"כ ידע ר"ג מי עלה שלא ברשות תי' בחי' הר"ן דבאמת ידע רק שלא לביישו אמר כן

¹³ חי' הר"ן ומאירי.

¹⁴ כ"ה בפ"י ר"ח וכ"כ רמ"ה ומאירי

¹⁵ ירו' סנהדרין פ"א ה"ב לעיבור הלך אחר המינוי ע"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אותן שזומנו בלבד הן שמעברין אותה, ואין אחר רשאי להיות שם, ואפי' לא עלו אלא לראות איך עושין או לשאול הלכה ירד¹⁶. וי"א¹⁷ שאם לא עלה אלא לראות יכול להשאר שם.

ב. אין מעברין את השנה אלא אם כן ירצה נשיא ... ושהה לבוא ועיברו את השנה על מנת שירצה ... ואמר רוצה אני נמצאת שנה מעוברת

וצריך שיהא¹⁸ ראש בית דין הגדול שהוא ראש ישיבה של שבעים ואחד מכלל השבעה, ואם אינו שם צריך שימנה במקומו או יסכים לעצתם או שיעשו על תנאי שיסכים הנשיא. דכתיב (ויקרא כג פסוק ד) **אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אֹתָם וְהָרִי תִּלְהֶן**¹⁹ הקדוש ברוך הוא את הדבר בסנהדרין, שצריך שיהא הגדול שבהן מצוי עמהן ומסכים דעתו עמהן, ואם אינו שם צריך שימנה אחר במקומו או יסכים לעצתם או שיעשו על תנאי שיסכים הנשיא²⁰.

היה ראש בית דין²¹ הגדול בדרך רחוקה אין מעברין אותה אלא על תנאי אם ירצה הנשיא, בא ורצה ואמר הן, הרי זו מעוברת לא רצה, או שתק או מת²², אינה מעוברת.

אם נכנס חדש העיבור עד שלא בא, מלמדן אותו שירצה²³, הואיל ויצא עליו שם אדר, וכ"ש אם עבר חדש העיבור.

¹⁶ עה"ש ואו"ש פט"ז מעדות ה"ה ועי' בירו' סנהדרין פ"א ה"ב ומובא ברמ"ה הברים מהו שיכנסו לעבור השנה נישמענה מהדא כו' ואפי' כן לא עיברוה כו' משמע כדבריו ועי' במאירי שדחה ראי' זו

¹⁷ עה"ש

¹⁸ רמב"ם שם

¹⁹ רמ"ה כאן ובתי"ט עדיות פ"ז מ"ז נתקשה בזה

²⁰ אבל א"צ להתנות ע"מ שיקבלו רוב צבור עליהן דלא כר"א בר' צדוק בתוספתא ספ"ב דסנהדרין. שקל הקודש שם פג

²¹ רמב"ם שם הלכה יב

²² מנ"ח מצוה ד' סק"ח

²³ מאירי וזה דלא כמו"כ המנ"ח שם בשם המו"א דדוקא אם נתרצה קודם ניסן אבל אם נתרצה אחר ניסן אין ברירה ולא מהני.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ג. אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה צריכה מפני הדרכים ומפני הגשרים ומפני תנורי פסחים ומפני גליות ישראל שנעקרו ממקומן ועדיין לא הגיעו

שנה מעוברת היא שנה שמוסיפין בה חדש ומפני מה מוסיפין חדש זה מפני זמן האביב כדי שיהא הפסח באותו זמן שנאמר (דברים טז פסוק א) שְׁמוֹר אֶת הַחֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ וְגו' שיהיה חדש זה בזמן האביב, ולולא הוספת החדש הזה היה הפסח בא פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים²⁴.

ויש שם דברים²⁵ אחרים שהיו בית דין מעברין בשבילן מפני הצורך²⁶, ואלו הן, מפני הדרכים שמפני הגשמים נתקלקלו ואינן מתוקנין, ואין העם עולי רגלים יכולין לעלות²⁷, מעברין את השנה עד שיפסקו הגשמים ויתקנו הדרכים.

ומפני הגשרים שנהרסו בגשמים, ונמצאו הנהרות מפסיקין ומונעין את העם מלעלות לרגל או מסכנין בעצמן ומתים, מעברין את השנה עד שיתקנו הגשרים, ובכל אלו²⁸ מעברין אפי' אם עדיין לא נעקרו הגליות ממקומן דאונס הוא.

ומפני תנורי פסחים שהיו להם משנה שעברה שצולין בהן פסחיהן שאברו בגשמים ואין להם מקום לצלות את פסחיהם וצריכין לעשות חדשים ושיתייבשו בחמה, מעברין את השנה עד שיבנו התנורים וייבשו.

²⁴ שהרי כל שנה נשאר משנת החמה י' ימים כ"א שעות ור"ד חלקים כדלקמן פ"ו ה"ד ואם לא נעבר א"כ כל שנה מתרחקת יותר עוד י' כ"א ר"ד ובישול הפירות תלוי בחמה וא"כ כמשך השנים יבא פעם באמצע הקיץ או החורף או בסופן.

²⁵ שם הלכה ה

²⁶ ועיין בחי' הר"ן ורבנו יונה שעל שלשה סימנין שמעברין את השנה, על התקופה ועל האביב ועל פירות האילן, הן היוב לעבר עבורן, אבל הני אינן היוב אלא שהתורה נתנה רשות לב"ד לעבר עבור כל צורך שיראו ויליף לה מקרא בתו"כ אמור פ"ט ע"ש בראב"ד ור"ש משנן ואמרו חכמים שדברים אלו הן צורך וראוי לעבר עבורן והרמ"ה כתב דהל"מ דעל כל אלו מעברין

²⁷ ולא יקיימו מצות עלי' לרגל ורש"י פי' שלא יוכלו להקריב פסחיהם ועי' בהגהות בני בנימין
²⁸ ראב"ד ור"ש משנן תו"כ אמור פ"ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ומפני גליות ישראל²⁹ שנשמע לב"ד שנעקרו ממקומן ועדיין לא הגיעו לירושלם, ונודע לב"ד לפי אורך הדרך שאם לא יעברו לא יספיקו להגיע³⁰, מעברין את השנה כדי שיהיה להם פנאי להגיע. ודוקא³¹ שכבר הגיעו לנהר פרת דאל"כ לא נחשב עדיין שנעקרו ממקומן. וכל סימנין אלו אפי' על אחד מהן מעבריין³².

ד. אבל לא מפני השלג ולא מפני הצינה ולא מפני גליות ישראל שלא עקרו ממקומן

אין מעברין את השנה לא מפני השלג ולא מפני הגשמים³³ ולא מפני הצינה, מכיון שלא יחדלו בכך עולי הרגלים מלבא, שאין אדם נמנע מלילך בסבתם³⁴, שיכולין להתחמם בבגדים או במדורות, שכיון שעקר אדם רגליו ללכת אינו שוהה בדרך מפני הצינה, ואף אם ימנעו מקצתם העולה יעלה, והחדל יחדל³⁵.

ולא מפני גליות ישראל שעדיין לא נעקרו ממקומם, כלומר שלא הגיעו עדיין לנהר פרת.

ולא מפני טומאת מת³⁶, כגון שהיו רוב הקהל או רוב הכהנים טמאים אין מעברין את השנה כדי שיהיה להם פנאי לטהר ויעשו בטהרה³⁷, אלא יעשו

²⁹ ונקט גליות ישראל מפני שאותן שבא"י א"צ לעבר בשבילן דאפי' האחרון יכול להגיע מר"ח ניסן עד הפסח דט"ו יום מהלך עד פרת, תוד"ה ומפני

³⁰ רמ"ה ורבנו יונה שם

³¹ ירו' סנהדרין פ"א ה"ט והביאו הרמ"ה ורבנו יונה ותוס' הרא"ש

³² תוד"ה מפני

³³ ירו' סנהדרין פ"א ה"ב

³⁴ מאירי

³⁵ מאירי ועי' ברמ"ה שכי' שיכולין לבא ע"י הדחק

³⁶ ואף על גב דרבנו פסק בפ"ד מבי"מ הט"ז דטומאה דחוייה היא בצבור ולא הותרה מ"מ כיון דמותר להקריב בטומאה אין לעבר בשבילה שאנ"א סי' ל"ח ע"ש שיישב סוגיית הגמ' בסנהדרין ועי' בהגהות בנין שלמה ובתשו' חיים שאל סי' מ"ז אבל בראב"ד ור"ש משנן תו"כ אמור פ"ט נראה דלמ"ד טומאה דחוי' מעברין לכתחלה מפני הטומאה ועי' ברמ"ה סנהדרין י"ב ב' דלפירושו פסק רבנו שפיר כת"ק דס"ל דחוי' ומ"מ אין מעברין לכתחלה וכ"נ מפירש"י

³⁷ שהרי חזקי' המלך עבר את השנה מפני הטומאה שנא' (דה"ב ל') כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבולון לא הטהרו כי אכלו את הפסח בלא ככתוב וביקש רחמים על עצמו שנא' כי התפלל חזקיהו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בטומאה³⁸, ודוקא שהיו טמאי מת שיכולין לעשות בטומאה. אבל אם היו זבין וכיו"ב שלא הותרה בצבור יש לעבר.

ואם עיברו את השנה מפני טומאת מת הרי זו מעוברת. אבל שאר דברים אינה מעוברת³⁹. וי"א⁴⁰ שבכולן בדיעבד מעוברת.

ה. אין מעברין את השנה לא מפני הגדיים ולא מפני הטלאים ולא מפני הגוזלות שלא פירחו אבל עושין אותן סעד לשנה

יש דברים⁴¹ שאין מעברין בשבילן כלל⁴², אבל עושין אותן סעד⁴³ לשנה שצריכה עיבור מפני התקופה או מפני האביב ופירות האילן⁴⁴.

ואלו הן: מפני הגדיים והטלאים שעדיין לא נולדו או שהן מעט, ולא יספיקו לפסחים לכולן אין מעברין שהרי יכול להקריב קטנים מבין ח' ימים ויספיק כזית לכל א' וא'⁴⁵. ומפני הגוזלות הם היונים שלא פרחו, אין מעברין בשביל אלו כדי שיהיו הגדיים והטלאים מצויין לפסחים והגוזלות מצויין לראייה⁴⁶, או למי שנתחייב בקרבן העוף בנדר, שרגילין להביא נדריהם ונדבותם ברגל

עליהם לאמר ה' הטוב יכפר בעד ולכן אנו אומרים במוסף בשנת העיבור לכפרת פשע שמא עיברו את השנה שלא כדין כמש"כ המפרשים

³⁸ ויכולין לידע זה מאדר כגון שהי' נשיא חולה ואמדהו למות בערב הפסח או ו' ימים קודם ויהיו טמאין או שהיו רובן טמאין בסוף אדר וכלתה אפר הפרה ואין יכולין למצוא עכשיו פרה אדומה

³⁹ בירו' סנהדרין פ"א ה"ב:

⁴⁰ חי' הר"ן סנהדרין י"א וכו"ה בתוספתא סנהדרין פ"ב ה"ו

⁴¹ רמב"ם שם הלכה ז

⁴² ומ"מ אם עיברו בשבילן לבד מעוברת. תוספתא סנהדרין פ"ב ה"ב וירו' סנהדרין פ"א ה"ב וכו"כ בחי' הר"ן הנ"ל ובעה"ש כתב דרבנו לא פסק כן

⁴³ והוא כדי להטעים לצבור את הענין ולא יהא הדבר קשה להם כ"כ

⁴⁴ דמפני התקופה לבד מעברין אבל מפני האביב ופירות האילן צריך שניהן יחד, ודעת רבנו דדוקא אם צריך לעבר בלא"ה אז עושין גם אותן סעד אבל דעת שאר הראשונים כרש"י ותוס' והרמ"ה כאן וכ"ד הר"א בן משולם שהביא הכ"מ בהט"ז דאפי' אם יש רק א' מהסימנים אף שאין מעברין בשביל סימן א' אבל בצירוף הסעד הוה מעברין גם בשביל א'

⁴⁵ רש"י והמפרש ומשמע דאפי' לא יספיק גם כזית מ"מ אין מעברין דלא שכיחא ולא פלוג, וזקנים פסולין דבן שנה כתיב ולא יותר.

⁴⁶ רבנו לשיטתו בריש ה' חגיגה שאפשר להביא ראייה מן העוף, ולהראשונים דס"ל דאין יוצאין בעופות הכונה כאן כגון לקניי יולדות וכפירש"י בסוגיא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

שלא יעברו בעשה דוהבאתם שמה⁴⁷, או כגון לקיני יולדות זובין וזבות שכולן משהין קיניהן עד שיעלו לרגל וכדי שיספיק להן לקרבנותיהן. אבל עושין אותן סעד לשנה.

ו. כיצד ... מהודעין אנחנא לכוז דגוזלייא רכיזין ואימריא

דערקין וזימנא דאביבא לא מטא ושפרת מילתא באנפאי

ואוסיפית על שתא דא תלתין יומין

כיצד⁴⁸ עושין אותן סעד לשנה, כשכותבין להודיע שעיברו השנה כדלהלן וכותבין הטעם למה עיברו ואז מוסיפין גם טעם זה לעשות סעד ועל שם הנשיא כותבין ואומרין שנה זו צריכה עיבור מפני התקופה שמשכה או מפני האביב ופירות האילן שלא הגיעו ועוד שהגדיים קטנים והגוזלות רכים.

ז. כמה עיבור השנה ... רצו חדש רצו שלשים יום

כשמעברין בית דין את השנה כותבין אגרות לכל המקומות הרחוקים בני חו"ל⁴⁹, ומודיעים אותן שעיברוה ומפני מה עיברוה כנזכר, ועל לשון הנשיא נכתבות שהנשיא כותב או אומר לאחר לכתוב בשמו לפי שהקביעות תלוי בו כמו שהתבאר, ואומר להן יודע לכם שהסכמתי אני וחברי⁵⁰ והוספנו על שנה זו כך וכך, רצו כותבים תשעה ועשרים יום רצו שלשים יום⁵¹, שחדש העיבור הרשות לבית דין להוסיפו ולכתוב מלא או חסר לאנשים הרחוקים שמודיעין אותם, אבל הם לפי הראייה הם עושים אם מלא אם חסר ובאדר

⁴⁷ ואין מעברין בשביל אלו שיכולין להביא בני יונה שכשרים גם קטנים דרך בתורים בעיני גדולים ואף על גב דעייז בני יונה מתייקרים אין מעברין את השנה מפני היוקר ועוד שאין אנו מרכים מקרא לעבר אלא מפני תקנת המועדות ותקנת עולי רגלים.

⁴⁸ רמב"ם שם הלכה ה

⁴⁹ אבל בני א"י ידעו ע"י אנשי ירושלים וההולכים מכאן לשם חברך חברא אית לי. כמבואר ברש"י והרמ"ה דרך ענוה כותב כן אף על גב דתלוי רק ברצונו אחר שהסכימו הסנהדרין.

⁵¹ ואין בזה קפידא כי כולן יודעין שזה תלוי בעדים שיבואו ויקדשו ע"פ הרא"י והכונה על אדר ראשון שהוא התוספת ואח"כ על אדר שני ישלחו עוד פעם להודיע מפני הפורים ואז יודיעום אם ה' חדש מלא או חסר. חזו"א או"ח סי' קי"ג ובוה מיושב כל מה שתמהו האחרונים על לשון רבנו ועי' במאירי בסנהדרין שנדחק ג"כ בלשון רבנו וצ"ע כונתו שם ועי' מנ"ח מצוה ד' סק"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

שני ישלחו עוד פעם להודיע מפני הפורים, ואז יודיעום אם הי' חדש מלא או חסר.

דף יא:

ח. על שלשה דברים מעברין את השנה על האביב ועל פירות האילן ועל התקופה על שנים מהן מעברין ועל אחד מהן אין מעברין ובזמן שאביב אחד מהן הכל שמחין

על שלשה⁵² סימנין מעברין את השנה, על התקופה, כלומר שתקופת ניסן נתאחרה. ועל האביב, כלומר שהתבואה עדיין לא נגמרה, ועל פירות האילן שעדיין לא צמחו.

כיצד בית דין מחשבין ויודעין, אם תהיה תקופת ניסן אפילו בליל ששה עשר בניסן⁵³, או אחר זמן זה, מעברין אותה השנה, ויעשו אותו ניסן אדר שני כדי שיהיה הפסח בזמן האביב⁵⁴, ועל סימן זה סומכין ומעברין⁵⁵, ואין חוששין לסימן אחר.

וכן אם ראו בית דין שעדיין לא הגיע האביב כלומר לא בכרו רוב⁵⁶ תבואות האביב⁵⁷, אלא עדיין אפל הוא ומתאחר הוא בגידולו, ולא צמחו פירות האילן שדרכן לצמוח בזמן הפסח⁵⁸, סומכין על שני סימנין אלו⁵⁹ ומעברין את השנה.

⁵² רמב"ם שם הלכה ב

⁵³ דכתיב שמור את חדש האביב ואביב הוא יום תקופת ניסן שניסן של חמה נכנס בו והזוהירך הכתוב לשומר שיהא בחידוש דהיינו תוך ט"ו יום למולד הלבנה שהוא עדיין בחידוש דמיום ט"ו ואילך ישנה היא ולכן אם חל בט"ו ויום שחל התקופה נחשב כבר מתקופה חדשה מעברין ואף על גב שהתבואה הגיעה שאין הטעם בזה משום העומר אלא גז"ה"כ הוא שיבא זמן האביב. שקל הקודש שם י

⁵⁴ זמן האביב היינו תקופת ניסן וזה נקרא זמן האביב

⁵⁵ וכן דעת הרמ"ה דעל תקופת ניסן לבד מעברין וברבנו, ודעת רש"י דשלתן בכלל אביב ולכן אין מעברין על א' מהן אפי' על התקופה אלא על שני סימנין מהן.

⁵⁶ רש"י ד"ה אמור

⁵⁷ וזה אינו בכלל אביב דקרא דהוא אתקופה קאי אלא כאן הטעם משום שיהא מצוי העומר

⁵⁸ כדי שיהא מצוי ביכורים בעצרת ולכן צריך כאן שני סימנים

⁵⁹ ועי' בק"ם שכ' דמדאורייתא מעברין גם על א' מהסימנים ורק מדרבנן הצריכו ב' סימנים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואף על פי שהתקופה קודם לשישה עשר בניסן הרי הן מעברין, כדי שתהיה תבואת האביב מצויה⁶⁰ להקריב ממנו עומר התנופה⁶¹ בשישה עשר בניסן, וכדי שיהיו הפירות צומחין כדרך כל זמן האביב. וצריך שני הסימנים גם אביב וגם פירות האילן אבל על א' מהן אין מעברין כיון שהתקופה הגיעה. ואם עיברוה על א' מהן ה"ז מעוברת⁶².

י"א⁶³ שאין לעבר שנה זו מפני צרכי שנה הבאה שצריכה להתעבר אלא הצריכה תתעבר.

י"א⁶⁴ שאם שנה זו צריכה להתעבר מפני האביב ושנה הבאה מפני פירות האילן אין מצטרף סימן שנה זו עם סימן שנה אחרת.

ט. על שלשה ארצות מעברין את השנה יהודה ועבר הירדן והגליל על שתיים מהן מעברין ועל אחת מהן אין מעברין ובזמן שיהודה אחת מהן הכל שמחין שאין עומר בא אלא מיהודה

ועל שלש⁶⁵ ארצות היו סומכין באביב בבישול התבואה והפירות, על ארץ יהודה ועל עבר הירדן ועל הגליל, ואם הגיע האביב בשתי ארצות מאלו ובאחת לא הגיע אין מעברין, כיון שברוב א"י הגיע האביב, ואפי' אם ביהודא

⁶⁰ ר"ל אף על גב דקי"ל צריך שיהא בב' מדינות כדבסמוך ה"ד וא"כ אם ביהודא הגיע האביב למה מעברין הרי אין העומר בא לכתחלה אלא מיהודא ולזה תירץ רבנו כדי שיהא מצוי ור"ל דחיישי' לשרפון ולהסיל ולשאר סיבות ולא יהא ביהודא ולכן צריך שיהא בב' ארצות ואז א"א שלא ימצאו מקום א' להקריב העומר. חזו"א לקומים לזרעים סי' י' סק"ב

⁶¹ ודעת הרמ"ה דג' סימנין אלו הן משום ג' רגלים דאביב היינו שיהא הפסח בזמן האביב דכתיב שמור את חדש האביב ופירות האילן הוא בשביל עצרת דכתיב וחג הקציר בכורי מעשיך שיהו הבכורים בזמן ותקופה הוא תקופת תשרי דכתיב וחג האסיף תקופת השנה ולכן צריך שנים מהן לעבר. אבל על תקופת ניסן לבד מעברין

⁶² תוספתא סנהדרין פ"ב ה"ב וירוש' סנהדרין פ"א ה"ב

⁶³ רש"י סנהדרין י"ב א' ועי' ברבנו יונה שהקשה פשיטא שהרי א"א לידע למ"ד שעל התקופה לבד אין מעברין אבל רבנו לא פסק כן

⁶⁴ רבינו יונה עיין שקל הקודש שם צמ

⁶⁵ שם הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

לא הגיע שאם אין ביהודא מביאין העומר מגליל ועבר הירדן. ואם עיברוה יש דעות⁶⁶ אם מעוברת אם לאו.

ואם הגיע באחת מהן ולא הגיע בשתים מעברין, אם עדיין לא צמחו פירות האילן⁶⁷.

ואלו הן הדברים שהן העיקר שמעברין בשבילן כדי להיות השנים שני חמה. ואפי' אחר החורבן⁶⁸ שאין ביכורים ושתי הלחם מ"מ היו מעברין מפני דברים אלו,

וכן עשו סעד לשנה מפני הגדיים והגוזלות כמו שהתבאר לעיל אף על פי שאין היום פסחים ולא עולת ראי' היו מסתכלין בדברים הצריכים אילו הי' ביהמ"ק קיים שאם יבנה הבית בימיהם יהי' הענינים על מכונם וכ"ז נהג עד ימי אביי ורבא שאז תקן הלל הנשיא העיבורים עד ביאת הגואל כמו שיתבאר להלן בעזה"ת.

י. אין מעברין את השנים אלא ביהודה ואם עיברוה בגליל

מעוברת ... לשכנו תדרשו ובאת שמה כל דרישה שאתה

דורש לא יהיו אלא בשכנו של מקום

אין⁶⁹ מעברין את השנה אלא בב"ד הקבוע בארץ יהודה⁷⁰, שהשכינה בתוכה שנאמר (דברים יב פסוק ה) לְשִׁכְנֹוּ תִדְרְשׁוּ, וי"א⁷¹ שדוקא בירושלים עיה"ק,

⁶⁶ דבתוספתא פ"ב דסנהדרין ה"ב אי' דה"ז מעוברת ובירו' פ"א דסנהדרין ה"ב אי' דאינה מעוברת
⁶⁷ היינו אפי' לא הגיע האביב בשתייהן ולא צמחו פירות האילן בא' מהן אין מעברין עד שגם פירות האילן לא יגיעו בשתייהן. ואם לדוגמא האביב לא הגיע ביהודא ועה"י ופירות האילן לא צמחו ביהודא וגליל מעברין. ואם בארץ א' יש אביב ואינו אביב הולכין אחר הרוב. שקל הקודש שם כב
⁶⁸ הידושי הר"ן סנהדרין י"א ב' ועי' רמ"ה שם י"א א' נראה דלא ס"ל כן.
⁶⁹ רמב"ם שם הלכה יב

⁷⁰ משמע שכל ארץ יהודא כשרה וכ"כ רמ"ה והי' הר"ן ומאירי שכל ארץ יהודא נקראת שכנו של מקום שביהמ"ק בתוכו וקורא אני בה לשכנו תדרשו.
⁷¹ כ"מ ברש"י וכ"כ המפרש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ואם עיברוה בגליל מעוברת⁷². ובלבד⁷³ שעיברוה סנהדרין, כמו שהתבאר לעיל דף י. או מי שנתנו להם הסנהדרין רשות.

אבל אם עיברוה⁷⁴ בחו"ל, אינה מעוברת אפי' אם הסנהדרין נמצאין שם. אא"כ הי' אדם גדול בחכמה שנסמך בא"י, ויצא לחו"ל ולא הניח בא"י כמותו⁷⁵, ה"ז מעבר בחו"ל.

יא. אין מעברין את השנה אלא ביום ואם עיברוה בלילה אינה מעוברת

אין מעברין⁷⁶ אלא ביום⁷⁷, ואם עיברוה בלילה אינה מעוברת⁷⁸.

יב. ואין מקדשין את החדש אלא ביום ואם קידשוהו בלילה אינו מקודש

⁷² אף על גב דרבנו פסק כת"ק דאם עברוה מעוברת מ"מ מייתי קרא דחנניא איש סוכו ע"י סנהדרין דף י"א ע"ב משום דהיתה לרבנו ג"י התוספתא העיד חנניא איש אונו לפני רבן גמליאל שאין מעברין אלא ביהודה ואם עברוה בגליל מעוברת וכ"כ התורת חיים. דלשכנו תדרשו אינו אלא לכתחלה. מרכבת המשנה שם וכ"כ בבן אריה וז"ל כדאיתא בתוספתא פ"ב דסנהדרין ה"י בעדותו של חנני' דליכא פלוגתא כלל ומקרא דלשכנו לא ילפינן אלא לכתחילה ובוה נראה דיתיישב קושית התו' שם ד"ה אין מעברין מאירי⁷³

⁷⁴ ירו' סנהדרין פ"א ה"ב, רמ"ה

⁷⁵ ואם נודע לו שנעשה בא"י אדם גדול כמותו וכ"ש גדול ממנו שאסור לו לעבר בחו"ל ואם עיבר לא עשה כלום ואם מותר לחשב בחו"ל עיין בשקל הקודש שם בפ"א סקמ"ד לענין קידוש החדש וה"ה לענין עיבור השנה.

⁷⁶ רמב"ם שם

⁷⁷ דילפי' בגמ' מדכתיב גבי קידוש החודש תקעו בחדש שופר וגו' כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב מה משפט ביום אף קה"ח ביום וכן עיבור השנה שגם בו תלוי קביעת ר"ה שכיון שנדחה ניסן נדחו כל החדשים. רמ"ה שם וכ"ג כראב"ד תו"כ אמור פ"ט ורבנו הלל כ' שם דילפי' עיבור השנה מקה"ה. ורבנו בסה"מ מ"ע קנ"ג הביא דרשא דמכילתא דרשב"י מדכתיב מימים ימימה

⁷⁸ ואף על גב דגם גבי עיבור השנה קי"ל דאתם אפי' שוגגין כ"ז בעיברו בזמנם אבל אם עיברו בלילה או בחו"ל או שעיברו חדש אחר ולא אדר או שכבר הגיע ניסן וכל כה"ג אף בדיעבד לא מהני. תוס' ותו' הרא"ש ר"ה דף כא. ע"ש וכ"ה במנ"ח מצוה ד' סק"ז ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אין מקדשין⁷⁹ אלא ביום שנאמר (תהלים פא פסוק ד ה) תקעו בתוף שופר בפסח ליום תיגנו פי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב מה משפט ביום אף כאן ביום, והוא קדוש למפרע מתחלת הלילה⁸⁰.

ואם קדשוהו בלילה אינו מקודש. אפילו ראוהו בית דין וכל ישראל ולא אמרו בית דין מקודש עד שחשכה ליל אחד ושלישם, ולא אמרי' כיון שכולן ראוהו נתפרסם והו"ל כאילו כבר קידשוהו היום דכ"ז שלא אמרו מקודש לא נתקדש.

וכן כשנחקרו העדים ולא הספיקו בית דין לומר מקודש עד שחשכה ליל אחד ושלישם לא אמרי' כיון שכבר נחקרו העדים הו"ל כאילו התחיל הקידוש מבעוד יום, אלא אין מקדשין אותו, ויהיה החדש מעובר ולא יהיה ראש חדש⁸¹, אלא יום אחד ושלישם אף על פי שנראה בליל שלישים⁸², שאין הראייה לבד קובעת אלא בית דין שאמרו מקודש הם שקובעין. ודעת הרמב"ן⁸³ שגם מקודש אין מעכב אלא כיון שהחליטו ב"ד שיהי' ר"ח היום אף על פי שלא אמרו מקודש נתקדש החדש.

⁷⁹ רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ב הלכה ח

⁸⁰ ירו' ספ"ק דר"ה ועי' ר"ה כ' ב' וירו' שם ספ"ב

⁸¹ ואף על גב שכתב רבנו בפ"ג הט"ז דמקדשין למפרע אבל מבואר שם דזה תלוי ברצון ב"ד ואם ראו צורך לא יקדשו למפרע אלא ישאר מעובר וזו גם כוונת רבנו כאן שנשאר מעובר אא"כ רצו ב"ד יכולין לקדשו למפרע. מנ"ח מצוה ד' סק"ב ליישב קו' המפרש בפ"ט

⁸² ואין נ"מ אם ראוהו ליל ל"א לפני שיצא כוכב שעדיין יום הוא או שראוהו ליל ל' ונמדרו ולא קידשוהו עד שחשיכה ליל ל"א דכיון שלא קידשוהו ביום ה"ז מעובר

⁸³ בהשנות לסה"מ מ"ע קנ"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

